

MIJN MOEDER en ik

Over het kamptrauma van haar moeder werd thuis bij **Frédérique Spigt (54) nooit gesproken**. “Maar haar stilte en verborgen verdriet hebben me sterk gevormd.”

‘Toen mijn moeder overleed, zei mijn vader dat hij haar eigenlijk nooit had gekend. Wij, haar kinderen, **konden dat allemaal beamen**’

- 1: 1957: Vader, moeder, Frédérique (1 jaar oud) en haar broer Jaap.
- 2: Frédériques moeder op zeventienjarige leeftijd.
- 3: 1972. Frédérique (16 jaar oud) in haar huiskamer samen met haar moeder.
- 4: Frédériques moeder op tweejarige leeftijd met haar vader in Indonesië.
- 5: Frédérique en haar moeder.

Frédérique Spigt: “Mijn moeder was een heel knappe vrouw. Haar balboekje in Indonesië was altijd vol. We waren allebei dol op tekenen. Ze hield van mooie kleding en sieraden en gaf naailes. Dat ik nooit jurken droeg, vond ze heel jammer, haha. Ze zei altijd: ‘Dan heb ik een dochter en kan ik niet eens met haar winkelen!’ Toen mijn moeder in 1993 overleed, zei mijn vader dat hij haar eigenlijk nooit had gekend. Wij, haar kinderen, konden dat allemaal beamen. Mijn moeder was ondoorgronde-lijk. Het was altijd alsof ze een geheim bij zich droeg. En misschien

was dat ook wel zo. Als je zoals zij vier jaar in een jap-penkamp hebt gezeten, is er een heel leven waaraan je niet wilt worden herinnerd, denk ik. En wij vroegen er ook nooit naar. Dat was een soort erecode. Na haar dood heb ik het dagboek gelezen dat ze in het kamp heeft bij-gehouden. Soms beschreef ze hoeveel doden er waren gevallen. Ze kreeg niks te eten en had later altijd last van haar darmen. En ze is gemarteld. Eén van mijn eerste herinneringen aan mijn moeder is dat ik niet bij haar mocht omdat ze heel ziek was. Dat gebeurde vaak. Soms kwam ze ineens met sprookjesachtige verhalen uit Indonesië. Over dat ze een honingbeer had gehad, en hoe ze had geschommeld in de slurf van een werkoli-fant. Maar doorgaans was mijn moeder een zwijgzame vrouw. Ze wilde haar ellende weghouden bij ons, maar als kind heb je daar toch een neus voor. Als ik het moei-lijk had, hield ik mijn moeder uit de wind. Ik loste het

MIJN MOEDER en ik

zelf wel op. Haar stilte en haar verborgen verdriet hebben me sterk gevormd. Misschien is dat ook één van de redenen dat ik geen kinderen heb genomen. Ik verwijt mijn ouders niets. Maar ik heb mijn moeder wel gemist, als kind. Ze was niet iemand die boekjes voorlas of spelletjes met ons deed. We werden ook nooit geknuffeld. Mijn vader ook niet. Later in relaties met vrouwen heb ik eigenlijk een soort geborgenheid gezocht. Mijn moeder werkte veel, net als mijn vader. Al jong liep ik alleen naar school en bleef tussen de middag over. Het voordeel is dat ik me nu nog steeds prima kan vermaken in mijn eentje. Ik denk dat ik mijn

rotste tijd uit mijn leven geweest. In een paar maanden kwam ze in een soort katatonische houding terecht en groeide helemaal in elkaar. Ze hadden een bak om haar heen gemaakt om het in elkaar groeien af te remmen. Daar lag ze in als een mummie in een sarcofaag. Mentaal was ze nog goed, maar ze kon niet meer spreken. Dat was wel gek, want ze zei sowieso nooit zoveel. Achteraf denk ik: had ze maar kunnen spreken, want ze was mijn grote liefde en ik had haar zo graag beter willen leren kennen. Maar ja ... zover zijn we nooit gekomen. De laatste woorden die ze sprak waren: 'Dit is erger dan het kamp'. Als ik dan te laat kwam... Ze was zo mager geworden en dan lagen er allemaal tranen in haar sleutelbeenderen. Ik had nachtmerries waarin ik haar doodde, waarin ik een kussen op haar drukte of haar in die bak verdrong, om haar uit haar lijden te verlossen. Zo'n drie keer per week zat ik aan haar bed, volop verhalen te vertellen. En na twee jaar zei ik op een middag: 'Je bent mijn moeder, hoor.' En zij zei ineens: 'Je bent

'Mijn moeder was niet iemand die boekjes voorlas of spelletjes met ons deed. We werden ook nooit geknuffeld. **Mijn vader ook niet**'

leven lang in de puberteit ben gebleven omdat ik niet echt ben opgevoed. Ik heb me niet kunnen afzetten, want er werd nooit gezegd dat iets niet mocht. De enige keer dat ik op mijn donder kreeg, was toen ik nog vriendjes had en nachten wegbleef. Ik weet zeker dat mijn moeder ontzettend gek op mij was, zoiets voel je. Als het erop aankwam, was ze er voor ons. Je moest niet aan haar kinderen komen. Ze zei: 'Het maakt niet uit wat je doet, al pleeg je een moord, ik kom de vijl in de taart brengen.' Onvoorwaardelijke liefde. Mijn muziekcarrière heeft ze helaas maar een klein beetje meege maakt. Ik deed nog maar kleine optredens, maar daar was ze zo trots op. Aan het eind van haar leven heeft ze bijna vijf jaar in een verpleeghuis gelegen. Dat is de

mijn kind.' En dat na twee jaar niks zeggen, hè. We keken naar elkaar en het was alsof ik in de hemel keek. We waren heel dicht bij elkaar. Oef. Waarschijnlijk heeft ze toch een groot kamptrauma gehad. Mijn zus zei jaren geleden tegen mij: 'Je bent een tweedegeneratie-oorlogsslachtoffer.' 'Je bent gek!' zei ik. 'Ik heb nergens last van!' (zachtjes) Maar je bent het wel. Je weet het niet, maar je bent het wel. En het gaat nooit meer over. Tegelijkertijd heb ik ontzettend veel ontleend aan mijn achtergrond. Ik heb me vastgebeten in mijn werk en maakte een theatervoorstelling over mijn moeder, met mijn zus. De muziek compenseerde mijn verdriet. Het troostte me. Aan het sterfbed van mijn moeder wisselden mijn vader en ik elkaar af. Na een dag en een nacht ging ik naar huis om even te liggen. Ik droomde dat mijn moeder beter was. We haalden haar op in het verpleeghuis en ik nam haar op mijn rug. Na een tijdje viel ze in slaap. En toen ging de telefoon en was ze overleden. Dat is toch mooi? Er is een oerband, waardoor je communiceert zonder woorden. Ik heb het idee dat ze nog overal is. Ik ben niet spiritueel, maar door je DNA ben je deel van elkaar. Dus zij is er ook, hier, in mij. Dat is toch wel prachtig mooi."

Het album *Land* van
Frédérique Spigt ligt vanaf
7 november in de winkel.